

Pastoral handlingsplan för begravning för Burlövs församling

Antagen av kyrkorådet 2021-04-29

Innehåll

1 Teologisk reflektion

2. Begravning i Burlövs församling

Vision

Mål

Inför döden

Själaringning

Tacksägelse

Sorgesamtal

Begravningsgudstjänsten

Minnestund

Gravsättning

Leva vidareamtal

Allhelgonavesper

Olika former av gravsättning

Begravningsavgift

Kyrkoavgift

1. Teologisk reflektion

Ordet begravning syftar ofta på själva akten i kyrkan, med avskedet av den som dött. Ordet kan också användas som ett samlande begrepp för tiden från dödsfallet till tiden efter begravningsgudstjänst och gravsättning, då olika former av stöd i sorgen inkluderas. I allt det som sker under denna tid är det kyrkans uppgift att genom sina medarbetare möta och vara en hjälp för människor att stanna upp i livet inför evigheten och möta Gud, sig själva och sin vanmakt inför döden. Vid begravningen kommer såväl sorgen och dödens allvar som hoppet och uppståndelsens ljus till uttryck. Den kristna tron, att livet inte tar slut när människan dör, uttrycks i Bibeln ofta i bilder, till exempel genom bilder från växtvärlden. När Jesus talar om sin egen död och uppståndelse används en bild ut jordbruket. *Om vetekornet inte faller i jorden och dör, förblir det ett ensamt korn. Men om det dör ger det rik skörd (Joh 12:24)*. En människas gudsrelation upphör inte när hon dör. Det är grunden för ett hopp som kan växa ur sorgen och saknaden, och som på olika sätt uttrycks i begravningsgudstjänsten, där Kristusljuset tänds tillsammans med Jesus ord: *Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus. (Joh 8:12)*

Guds ljus omsluter och bär var och en av oss, i liv och död och evighet. I detta löfte ryms vår bristfullhet, allt som blivit fel i livet och vår oförmåga att tro, liksom alla våra goda förhoppningar och önskningar. Det är ord som får bära i en av livets svåraste situationer, som döden är.

Svenska kyrkans biskopar har skrivit om begravning, en bok som går att läsa på internet: <https://www.svenskakyrkan.se/biskopsbrev/biskopsbrev-om-begravningen>

1. Begravning i Burlövs församling

Vision:

- Att kyrklig begravning är det självklara och naturliga valet för medlemmar i Burlövs församling
- Att anhöriga till de som avlidit ges möjlighet att vara delaktiga i planering av begravningsgudstjänsten.

Mål:

- Ett gott och professionellt bemötande av människor i alla delar av sorgprocess och begravningssammanhang.
- Att gestalta begravningsgudstjänsten så att där ryms både minnen, sorg och saknad och det kristna budskapet om hopp och evigt liv.
- Att värna sångens och musikens roll i begravningsgudstjänsten och att den företrädesvis framförs live.
- Att ha en god samverkan med begravningsentreprenörer.

- Att ge relevant information om alla delar av begravningsprocessen via hemsida och annan media.

Inför döden

Döden är omvälvande, och det är helt naturligt att känna rädsla och oro inför dödsögonblicket, både för den vars liv är på väg att avslutas och från närstående. För den som önskar kan präst eller diakon finnas med som stöd, för samtal eller bara med närvaro den sista tiden. Det går även att få ta emot nattvarden i hemmet eller på sjukhuset. Präst eller diakon kan också närvara vid visningen av den som dött.

Vid dödsfall som berör skola eller arbetsplats kan präst/diakon vara på plats, för samtal eller bara för att vara tillsammans. En minnesstund kan ordnas, på skola eller arbetsplats, alternativt i någon av kyrkorna, som ger utrymme för sorg och saknad, med ljusständning, dikt- eller bibelläsning, musik och tystnad. Utformning sker i samråd och samverkan mellan skola/arbetsplats och Burlövs församling. Det är också möjligt för lärarkollegier och i medarbetarlag att få rådgivning av präst eller diakon i frågor om sorg och död.

Själaringning

När dödsfall av en församlingsmedlem anmäls till församlingsexpeditionen kommer kyrkklockorna i Arlövs eller Burlövs gamla kyrka ringa kl 10, någon eller några dagar därefter. Dag och val av kyrka överenskommes med närmast anhöriga. Detta är ett sätt att både hedra den/dem som dött och att meddela församlingen att någon saknas i gemenskapen.

Tacksägelse

En söndag, så snart som möjligt efter dödsfallet, sker det som kallas tacksägelse. I församlingens huvudgudstjänst nämns namnen på de som dött samtidigt som ett ljus tänds för var och en i kyrkans ljusträd. I denna enkla akt uttrycks tacksägelsen till Gud för den människans liv som nu dött och de sörjande innesluts i kyrkans förbön.

Sorgesamtal

När begravningsgudstjänsten bokats kontaktas närmast anhöriga av präst så snart som möjligt. Då planeras hur och när prästen träffar anhöriga och vilka som ska vara med i de fortsatta förberedelserna. De anhöriga får så långt möjligt vara med och utforma begravningsgudstjänsten på ett personligt sätt. Då kan även önskemål om musik och psalmer framföras, alternativt kan detta överlåtas till tjänstgörande präst och musiker. De anhöriga får gärna ge personliga berättelser om den avlidna till prästen, som anknyter till detta i begravningstalet.

Begravningsgudstjänsten

I kyrkan ligger den döda i kistan vänd mot uppståndelsens och soluppgångens ljus i öster, vilket innebär att kroppen är placerat med fötterna närmast altaret. Det är ett uttryck för den hoppfullhet som den kristna traditionen bär, att Guds ljus möter och omsluter den döda i en annan dimension. Det tända Kristusljuset är ett annat uttryck för den kristna tron att livet fortsätter bortom döden.

Utsmyckning, i form av blommor, foto eller annat, planeras och beställs av anhöriga, ofta i samråd med begravningsbyrån. I kyrkan arrangeras detta av begravningsbyrån eller av de anhöriga själva. Önskas bårtäcke finns ett stort vävt tyg i blått eller grönt som täcker kistan, att tillgå.

I det fall kremering ägt rum före begravningsgudstjänsten, placeras urnan på ett litet bord i kyrkans kor och utsmyckas enligt de anhörigas önskemål. Det är möjligt att låna en ceremoniurna i fint trä, som kan rymma en enklare urna, sådana som ibland används då stoftet ska gravsättas på minneslund.

Den ordning som gäller för begravningsgudstjänster i Burlövs församling är formad utifrån *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan*. Ordningen ger en trygg ram för det sorgliga och ofta svårbegripliga som en begravning innebär. I begravningsgudstjänstens ingår inledande och avslutande orgelmusik och/eller annan instrumental- eller vocalmusik, tändning av Kristusljuset, två eller flera psalmer från *Den svenska psalmboken* tillsammans med angivna böner och bibelläsningar. Utöver de fasta momenten kan inslag såsom solomusik/sång, diktläsning eller personliga ord från anhöriga förekomma efter samråd med präst och kyrkomusiker. I gudstjänsten ingår ett moment kallat *överlåtelse*, när prästen lägger jord på kistan eller urnan, alternativt gör korstecken, och överlåter den döda i Guds omsorg. Avskedet, då anhöriga bjuds fram att ta avsked av den döda och eventuellt lägga en blomma på kistan, sker i kyrkan när kroppen ska kremeras. Då gravsättning (av kista eller urna) ingår i begravningsgudstjänsten sker avskedet vid graven.

I kyrkan framförs i sång och musik i första hand "live" då det skapar en annan stämning och närvaro än inspelad musik. Efter särskilda önskemål kan musik streamas, vilket då görs genom Burlövs församlings streamingavtal. Det är också möjligt att spela upp inköpt musik (på CD eller på annat sätt). Inspelad musik ersätter inte ovan nämnda musik och psalmer.

Barn får gärna närvara i kyrkan. Ofta har barn ett naturligt sätt att närma sig döden och det är lättare för barn att hantera sorg om de har möjlighet att vara med vid begravningen.

Alla gudstjänster är offentliga och därmed har alla som önskar rätt att vara med på en begravningsgudstjänst. Tjänstgörande präst i Burlövs församling kan om

så önskas leda begravningsgudstjänst för en församlingsmedlem i kapell eller annan kyrka i närområdet.

Den som inte är medlem i Svenska kyrkan har inte rätt till kyrklig begravningsgudstjänst. Undantag kan medges av kyrkoherde och medför en fastställd kostnad. När en församlingsmedlem som saknar anhöriga dör ansvarar kyrkoherden för planerandet och genomförandet av begravningsgudstjänst.

Olika former av minnesgudstjänster kan utformas för att möta behov av att uttrycka sorg och saknad, för exempelvis skolor och arbetsplatser som vill samlas i kyrkan för en minnesakt över någon som dött.

Minnesstund

Gemenskapen efter en begravningsgudstjänst kan avslutas på olika sätt. En del väljer att skiljas åt efter gudstjänsten, andra att samlas till minnestund i mindre eller större sällskap. Om det finns önskemål kan begravningsprästen, när det är möjligt, delta i minnesstunden. Lokal att hyra för minnesstund finns i Arlövs församlingshem och på Lindhaga församlingsgård i Åkarp.

Gravsättning

En tid efter att den döda kremerats sker gravsättning, senast ett år efter dödsfallet. Vid gravsättning i minneslund eller på askgravlund närvarar inte anhöriga. Sker gravsättningen i en enskild grav eller askgravplats är anhöriga välkomna att delta och då kan även präst medverka. Gravesättningen är då en enkel andakt som avslutas med att kyrkans klockor ringer. Närmast anhöriga kan också själva hålla i gravsättningen, eventuellt tillsammans med någon från begravningsbyrån.

Leva vidareamtal

Några månader efter begravningsgudstjänsten, kommer en inbjudan om att delta i en samtalsgrupp som kallas *Leva vidare*. Inbjudan skickas till den närmast anhöriga eller till den som varit kontaktperson vid begravningen. Alla som vill vara med är välkomna att höra av sig till församlingsexpeditionen eller direkt till präst eller diakon. Leva vidaregruppen brukar träffas 5-6 gånger, tillsammans med präst och/eller diakon. Det är också möjligt att få samtala enskilt med präst eller diakon. Det första året efter anhörigs dödsfall är ofta präglat av starka minnen från gemenskap med den som dött, vid årets olika högtider och speciella tillfällen. Sorgen lever sitt eget liv, den kommer och går och känns ibland kanske oväntat stark. Burlövs församling erbjuder stöd även när sorgen gör sig påmind långt efter själva dödsfallet.

Den präst som tjänstgjort vid begravningsgudstjänsten kontaktar vanligtvis de anhöriga efter någon månad. Det ger de anhöriga en möjlighet att uttrycka eventuella tankar och reaktioner från begravningsgudstjänsten samt behov av fortsatt stöd och samtal.

Vesper i Allhelgonatid

Söndagskvällen i allhelgonahelgen hålls en gudstjänst till de avlidnas minne i Arlövs kyrka. Då finns ett ljus tänd i kyrkan för var och en av de församlingsmedlemmar som dött under det gångna året. Inbjudan skickas till den som varit närmast anhörig eller kontaktperson vid begravningen. Under gudstjänsten brinner ett ljus på altaret för varje avliden och var och ens namn läses upp. Under större delen av allhelgonahelgen finns personal från Burlövs församling på kyrkogårdarna, och det bjuds vanligtvis på enkel fika. Personalen kan svara på frågor om gravskötsel eller bara samtala en stund. Inbjudan skickas till närmast anhörig till de som avlidit och där begravningsgudstjänsten hållits senast cirka två veckor före allhelgonahelgen.

Olika former av gravsättning

Alla folkbokförda i Sverige har rätt till gravplats på valfri kyrkogård i Sverige. Upprätthållandet och vårdandet av kyrkogårdar bekostas av begravningsavgiften, som alla betalar. Svenska kyrkan har på de flesta orter statens uppdrag att sköta kyrkogårdarna. Se mer om begravningsavgiften nedan. På Sveriges kyrkogårdar finns olika former av gravsättningar. Ibland används olika benämningar på varianter. På Burlövs församlings två kyrkogårdar, i Arlov och vid Burlövs gamla kyrka, finns följande gravsättningsmöjligheter.

Kistgravplats

Här kan de avlidna begravas i kista. Det är en grav med full gravrätt i 25 år som kan förlängas. En kistgravplats kan rymma en till sex kistor beroende på storlek. Även urnor kan gravsättas. Graven får förses med gravsten och smyckas. Gravstenen kan sättas ut tidigast ett år efter kistgravsättning. Plantering och ansvar för skötsel vilar på gravrättsinnehavare. Tjänst för skötsel kan köpas från kyrkogårdsförvaltningen. Gravrättsinnehavare bestämmer vilka som får gravsättas inom gravplatsen. Anhöriga får närvara vid gravsättning.

Urngravplats

Urna placeras i enskild grav med full gravrätt i 25 år som kan förlängas. En urngrav kan rymma upp till nio platser. Graven kan förses med gravsten. Plantering och ansvar för skötsel vilar på gravrättsinnehavare. Tjänst för skötsel kan köpas från kyrkogårdsförvaltningen. Gravrättsinnehavare bestämmer vilka som får gravsättas inom gravplatsen. Anhöriga får närvara vid gravsättningen.

Askgravplats

Askgravplatsen är ett gravskick för urnor. Det ger plats för det individuella samtidigt som det är ett gemensamt område där kyrkogårdsförvaltningen har placerat ett antal gravstenar och sköter platsen runt graven.

Gravrättsinnehavare får välja en av de färdigmonterade stenarna, där urnan sätts ned och där en gravplatta med namn på de avlidna monteras. Namnplatta och gravskötsel betalas av anhöriga. Särskild ställning finns för vas och ljus. Det är inte tillåtet att smycka eller plantera på gravplatsen i övrigt. Askgravplatsen upplåts i 25 år och har begränsad gravrätt. Anhöriga får närvara vid nedsättning och makar kan urnsättas på samma plats.

Askgravlund

Askgravlundan är ett gemensamt gravområde för nedsättning av urnor/aska utan gravrätt. För var och en monteras, på en gemensam plats, en namnplatta som bekostas av anhöriga. Särskilda hållare för snittblommor och ljus finns tillgängliga. Övrig utsmyckning är inte tillåten. Anhöriga får inte närvara då askan/uran sätts ned. Finns för närvarande endast på kyrkogården i Arlöv.

Minneslund

Minneslund är ett gravskick som har kollektiv och anonym karaktär, där avlidnas aska grävs ned i ett gemensamt område. Askans läge markeras inte. Enskilda gravvårdar och planteringar får inte förekomma. Ljus och snittblommor får endast placeras på angiven plats. Anhöriga får inte närvara när askan sätts ner. Detta är ett gravskick utan gravrätt.

Begravningsavgift

Begravningsavgiften är densamma för alla som är folkbokförda i Sverige. Alla, oavsett religionstillhörigheter eller ingen tillhörighet alls, har samma rättigheter att bli gravsatta efter dödsfall. I den avgift som redan är betald ingår en gravrätt för kistgrav eller urngrav och att få graven grävd och täckt. Eventuell gravsten och utsmyckning i form av växter och blommor samt skötseln av detta bekostas av de anhöriga. De som vill kan mot en årlig avgift uppdra åt kyrkogårdspersonalen att sköta och smycka graven. I begravningsavgiften ingår också: kostnad för bisättning, vissa transporter, ceremonilokal och kremering

Kyrkoavgift

För dem som är medlemmar i Svenska kyrkan ingår genom kyrkoavgiften dessutom tillgång till kyrka, tjänstgörande präst, musiker och vaktmästare. Även kostnad för bärare av kista, från kyrka till grav ingår.

Begravningsombud

Ett begravningsombud granskar begravningsverksamheten och bevakar bland annat att begravningen fungerar väl även för dem som inte tillhör Svenska kyrkan. De utses av länsstyrelsen och adjungeras till kyrkoråd samt kyrkofullmäktige i de församlingar som också har ansvar för begravningsverksamhet.